

tepav

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı

Hamzadere Bölgesi

Kalkınma Gündemi

Strateji ve Yol Haritası

(Taslak)

Cilt 1: Rapor Özeti

KEŞAN
Ticaretborsası 1953

Keşan - Enez – İpsala - Saros Körfezi

Mart 2015

Rapor Özeti

Hamzadere Kalkınma Gündemi Strateji ve Yol Haritası Neden Önemli?

TEPAV Ekibi olarak Hamzadere Bölgesi için kalkınma gündemi, stratejik plan ve yol haritasından oluşan bu raporu hazırladık. Peki bunu neden yaptık?

Yerel kalkınma stratejilerinin orta gelir tuzağından çıkmak adına ülke kalkınmasında giderek daha fazla önem kazanmaya başlaması TEPAV'ın Uzunköprü ile başlayan, şu an Keşan, İpsala ve Enez ilçelerini kapsayan Hamzadere Bölgesi ile devam eden ilerde ise Edirne ili için sürecek olan yerel kalkınma çalışmalarına başlamasına sebep oldu. Bu çalışma bütün ülke çapında yapılacak olan yerel kalkınma projelerinin bir başlangıcı olarak düşünülebilir.

Bu çerçeve içinde dört temel ve üç yatay eksenle birlikte toplam yedi eksenle Hamzadere Bölgesi'nin önemli sektörlerinin analizi ve bu sektörleri geliştirme stratejilerini içeren bir de yol haritası yer alıyor.

Nasıl bir süreç yürüttük?

Beş aylık bir araştırma ve katılımcı bir hazırlık sürecinin ardından bu rapor ortaya çıktı.

Önce Hamzadere'nin tarihini ve mevcut durumunu anlamaya çalıştık. Bunun için ilçe, il, bölge, ulusal ve uluslararası düzeyde verileri analiz ettik. Paydaşlarla ve uzmanlarla yüz yüze görüşmeler ve odak-grup toplantıları yaptık. Yüz yüze yaklaşık otuz görüşme gerçekleştirdik. Odak grup toplantılarına ise yüzün üzerinde bir katılım oldu. Bu safhadan sonra saha çalışmamızı araştırma, veri toplama ve analiz den oluşan bir diğer safhaya taşıdık. İncelediğimiz bütün bölgelerin başarılı bulduğumuz stratejilerini ayıklayarak Hamzadere'ye fayda sağlayabilecek olanları tespit ettik.

Tüm bu bulguların ışığında yol haritamızı ortaya çıkardık. 10 Aralık 2014'te Keşan'da yaklaşık 450 kişinin aktif katılımıyla Hamzadere Kalkınma Çalıştayı'nı yaptık ve paydaşlarla bulgularımızı TEPAV'ın geliştirdiği "müzakereli tercih" yöntemiyle değerlendirdik.

Rapor İçeriği

Hamzadere Kalkınma Gündemi Strateji ve Yol Haritası 3 ciltten oluşmaktadır.

Birinci ciltte, rapor kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar, mevcut durum ve eğilimlere ilişkin tespitler ile ihtiyaç ve potansiyeller doğrultusunda ortaya çıkan yol haritası ve eylem önerilerine ilişkin temel bilgilerin sunulduğu "**Rapor Özeti**" kısmı yer almaktadır. İkinci ciltte ise Hamzadere'nin mevcut durum analizi ve geleceğe ilişkin öngörülerini; tarım, hizmetler ve ticaret, sanayi ve turizm temel gelişme eksenleri ile girişimcilik ve yenilikçilik, kentsel yaşam kalitesi ve sosyal bütünleşme yatay gelişme eksenlerindeki mevcut yapı ve eğilimleri incelenmektedir. Bu cilt, "**Mevcut Durum ve Eğilimler**" kısmını oluşturmaktadır. Raporun 3. cildinde ise Hamzadere'deki mevcut durum, eğilimler, paydaş görüşleri, ihtiyaç ve potansiyellere ilişkin yapılan değerlendirmeler doğrultusunda Hamzadere'nin kalkınması için gerekli eylem önerilerinin yer aldığı "**Yol Haritası ve Eylem Önerileri**" kısmı yer almaktadır. Bu kısımdaki projeler yönetim projeleri, sektör projeleri, yatay eksnlere ilişkin projeler ve dönüşüm projeleri olarak 4 kısımda ele alınmıştır.

Rapor Kapsamı

Hamzadere Kalkınma Gündemi Strateji ve Yol Haritası, Edirne'nin Enez, Keşan ve İpsala ilçelerinde önümüzdeki 10 yıllık süreçteki kalkınmayı hızlandıracak faaliyetleri belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır.

Hamzadere Kalkınma Gündemi Raporu'nun coğrafî kapsamı, Hamzadere Sulama Birliđi'nin de kapsamı olan Enez, Keşan ve İpsala ilçeleri ile Saros Körfezi göz önüne alınarak belirlenmiş; yapılan çalışmalarda bu üç ilçeye ve Saros Körfezi'ne odaklanılmıştır. Çalışma kapsamında yapılan değerlendirmelerde önümüzdeki 10 yıllık süreçteki beklentiler ve ihtiyaçlar göz önüne alınarak eylem önerileri oluşturulmuştur.

Peki Hamzadere halkı ne düşünüyor?

Hamzadere halkının kendi bölgelerinin geleceği hakkında ne düşündüğünü tespit etmek amacı ile 10 Aralık 2014'te Keşan'da yaklaşık 450 kişinin aktif katılımıyla Hamzadere Kalkınma Çalıştayı'nı gerçekleştirdik. Katılımcıların %78'i erkeklerden ve %22'si kadınlardan meydana geldi. İlk okul, lise ve dengi okul ve yüksek okul mezunlarının oranı yaklaşık %25'lerde ve birbirine çok yakındı. Son olarak %54'ü Keşan'da, %26'sı İpsala'da, %14'ü Enez'de ve geri kalanı Hamzadere dışında ikamet eden katılımcılardan oluşan kanaat önderleri ve paydaşlar ile Hamzadere halkının bir araya gelmesi ile bütün Hamzadere halkının kendi bölgeleri ile ilgili söz söylediği bir tartışma ortamı oluşturduk.

Hamzadere Kalkınma Çalıştayı'nda anlık oylama sistemini kullandık. İlçe düzeyinde gerçekleştirilen bu kalkınma çalıştayında her katılımcı hem kendilerine verilen kumandalarla sorulara cevap verdi hem de masalarda tartışmalar içinde yer aldı. Masalarda yürütülen bu tartışmaların notları da tutularak çalıştay katılımcılarının bir cümlelerinin bile boşa gitmemesi amaçlandı. Bu masa raporları rapor hazırlama sürecinden önce incelendi ve rapor sürecinde de notlardan önemli ölçüde faydalandı. Benzer bir çalışmayı Uzunköprü ve Erzurum'da da daha önce gerçekleştirdiğimiz için verilen katılımcıların cevaplarını karşılaştırma imkanımız da oldu.

Sorulan soruları ve cevaplarını anında ekranlara yansıtarak Hamzadere halkının hem kendilerinin hem de çoğunluğun o konu üzerine düşüncelerini eş zamanlı olarak görebilmelerini sağladık. Bu sayede tartışmalar daha sağlam bir temele oturarak devam etti.

Raporumuzun geri kalanında analizlerimizin yanında çalıştay katılımcılarının görüşlerine de yer vereceğiz

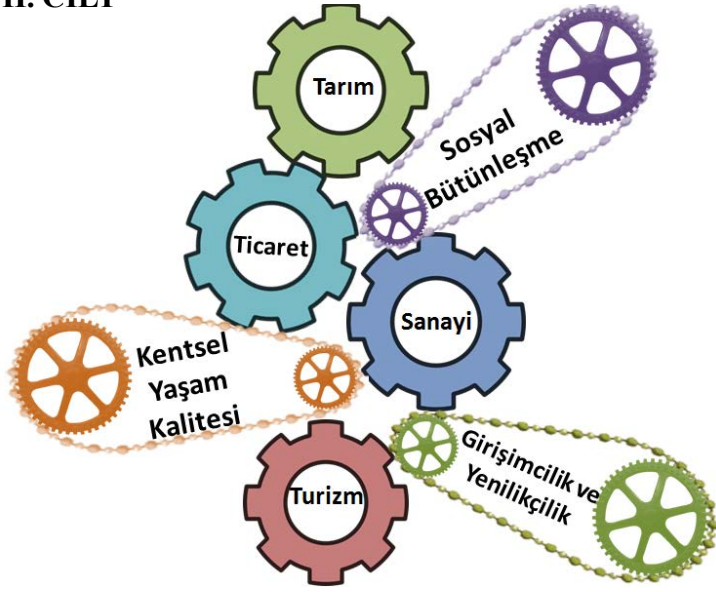

I. CİLT Rapor Özeti

Hamzadere Kalkınma Gündemi Strateji ve Yol Haritası'nın birinci cildini oluşturan bu bölümde yürütülen çalışmanın önemi ve nasıl bir analiz sürecinden sonra ortaya çıktığı ile ilgili kısa bilgi verilmektedir. Hazırlanılan raporun içeriği ve kapsamından kısaca bahsedildikten sonra 10 Aralık 2010'da Keşan'da gerçekleştirilen Hamzadere Kalkınma Çalıştayı'nın ayrıntılarına değinilmektedir. Rapor özetinin en sonunda ise birinci ikinci ve üçüncü ciltlerin içerikleri ile ilgili kısa özetlere ve saptamalara yer verilerek rapor özeti kısmı tamamlanmıştır.

Hamzadere Kalkınma Gündemi Strateji ve Yol Haritası Oluşturulurken 4 Sektörel ve Bu 4 Sektörü Birbirine Bağlayan 3 Yatay Gelişme Ekseninde Değerlendirmeler Yaptık

II. CİLT

Çalışmanın 2. cildinde yer alan mevcut durum ve eğilimler ortaya koyulurken Hamzadere ekonomik ve sosyal yaşamı bir makine gibi ele alınarak analiz edilmiştir.

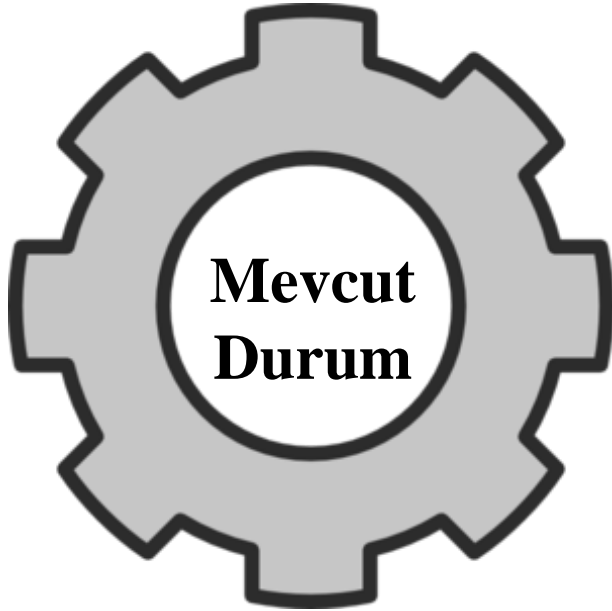
Tarım, ticaret, sanayi, turizm gibi sektörler ekonominin bel kemiğini oluşturur. Ayrı ayrı hepsinin istihdam sağlama, döviz kaynağı olma, ihracat imkanı oluşturma gibi katkıları vardır. Fakat bu sektörlerin aralarındaki ilişkileri görmezden gelerek her birini ayrı ayrı değerlendirmek mümkün değildir.

Raporda bu dört sektörü temel alarak incelerken bu sektörleri birbirine bağlayan çarkları da ekledik. Çünkü tarım, hizmetler ve ticaret, sanayi ve turizm sektörlerinin birbiriyle işbirliği ve bütünlük içinde gelişimi için onları bir arada tutacak yatay alanlar, yani bağlayıcı çarklar bulunmalıdır. Kentsel yaşam kalitesinin, sosyal bütünleşmenin, girişimcilik ve yenilikçiliğin olmadığı bir ortamda ekonominin başat (öne çıkan) sektörlerinden tam verim almak mümkün değildir.

Örneğin, kentsel yaşam kalitesi, turizm sektörüne can verirken, girişimcilik ve yenilikçiliğin gelişmiş olduğu bir bölgenin sanayisi ve dolayısıyla ticareti de geliştirecektir.

Hamzadere için bu çarkların birbirlerini tetikleyerek dönmelerinin sağlanması, bölgenin ekonomik potansiyelinin azami ölçüde değerlendirilmesi için önemlidir. Hamzadere’de gerçekleşmesi istenen kapsayıcı büyümenin önemli bir kısmı da bütün bu sektörlerin bir arada uyumlu işlemesi, çarkların hiçbir dişinin sorun çıkarmadan sorunsuzca dönmesi sayesinde olabilir.

Bu dört sektörde de Hamzadere, potansiyelinin altında bir performans sergiliyor. Stratejileri oluştururken bu performans açığını tespit etmeye ve hangi öncelikli alanlarda adım atılabileceğini ortaya koymaya çalıştık. Yol haritasında ise bu performans açığını kapatmak için atılması gereken somut adımları belirledik.

II. CİLT

2. ciltteki değerlendirmeler doğrultusunda Antik Çağlardan günümüze Hamzadere Bölgesi'nin önemli bir ticaret merkezi ve kavşak noktası olduğunu görüyoruz. Keşan'ın geçmişte kavşak noktasında olmasının bölgeye oldukça olumlu etkileri vardır. Ancak bu kavşak olma özelliği son yıllarda giderek kaybolmuş durumdadır. Bu da bölgenin ülke genelindeki öneminin giderek azalmasına bölgenin ülke geneline kıyasla küçülmesine neden olmaktadır.

Devlet Planlama Teşkilatı Raporları'nda da Keşan Enez ve İpsala üç ilçeden meydana gelen bir ekonomik alan olarak planlamaya alınmıştır. Bu da Hamzadere Barajı'nın sulama alanı içinde kalan şu anki Hamzadere Bölgesi'ne tekabül etmektedir.

Hamzadere bölgesinde mevcut durum ve temel eğilimler göz önüne alındığında, bölgenin nüfus ve ekonomi alanlarında ülke genelindeki paylarının giderek azaldığı, bölge içerisinde gelişmişlik farklılıklarının olduğu görülmektedir.

Eğitim Türkiye geneline göre iyi olmasına rağmen iyi eğitim alan gençler bölgeyi terk etmektedirler. İş olanakları ve istihdam ise belli başlı sektörler üzerine yoğunlaşması ve bu nedenle banka kredilerinde de bu sektörlerle daha fazla talep olması önemli mevcut durum analizleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

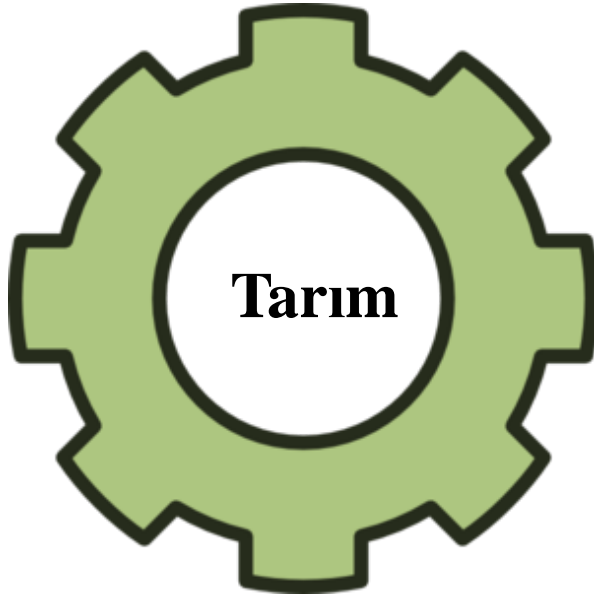
Sonuç olarak mevcut durum analizi kısmında Hamzadere'nin yıllara ve kendisine benzer diğer bölgelere göre demografik, ekonomik ve sosyal göstergeleri incelenerek Hamzadere'nin şu anki durumunun bir resmi çekilmeye çalışılmıştır.

Geleceęe Doğru Bölümünde Edirne İl Çevre Düzeni Planı çerçevesinde 2023'te Edirne için ve Hamzadere'yi oluşturan Keşan, Enez ve İpsala ilçelerinin sektörel dağılımı incelenmiştir.

Bu dağılımda sektörlerin ekonomiden aldığı payda mevcut durumdan çok farklı bir dönüşüm gözlenmemesine rağmen sorduğumuz sorularda Hamzadereliler her sektörün eşit pay aldığı bir ekonomi hayal ediyorlar.

Yine bu bölümde Hamzaderelilerin bölgelerindeki gelişimi tanımlamalarını istedik. AB üyeliğine nasıl baktıklarını sorduk ve bütün bu sorulara Hamzaderelilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda ekonomik ve sosyal hayatın bel kemiği sektörleri tek incelemeye koyulduk.

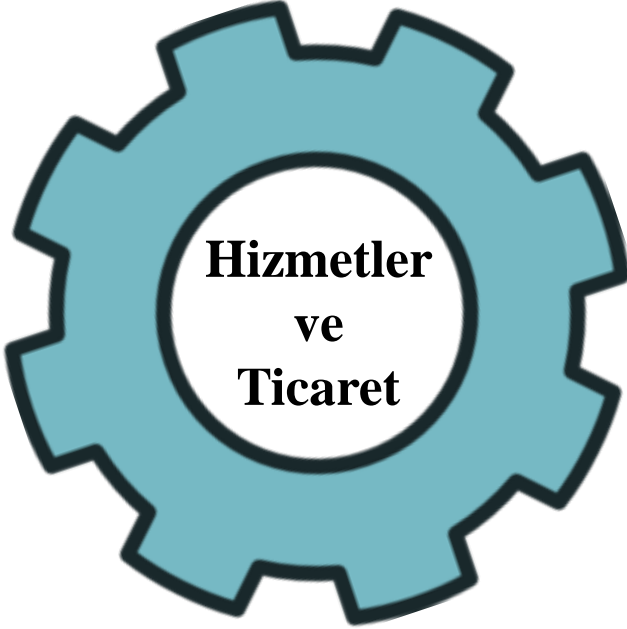

Hamzadere ekonomisi çoğunlukla tarıma dayalı bir bölge. Fakat hiçbir bölgenin tarımı dünya ve ülke yönelimlerinden ayrı olarak incelenemez.

Dolayısıyla tarım bölümünün en başında Dünya’da ve Türkiye’de tarım sektörünün ne çeşit gelişmeler içinde olduğunu saptadık. Hamzadere’de ise tarımın ekonomideki öneminin dünya eğiliminin tersine sürekli arttığını gözlemledik.

Tarım bölümünde, Hamzaderelilerin geleneksel yöntemler ve belli başlı bazı ürünler üzerinde yoğunlaşmalarına bağlı olarak tarım ürünleri ticaretinin dar bir çaptaki pazarlarla sınırlı kaldığını tespit ettik. Çalıştayda sorulan sorulara verilen cevaplardan üretim süresince belirli ürünlere saptandığını, alternatif ürünlere çok da sıcak bakılmadığını ortaya çıkardık.

Sonuç olarak Hamzadere’nin Dünya’da ve Türkiye’de değişen tarım sektörü gelişmelerine ayak uydurması gerektiğini, bunun olmadığı takdirde dar bir çerçevede ihracata yönelik olmayan bir tarımsal üretime mahkum kalacağını söylemek mümkün

Dünya’da ve Türkiye’de hizmetler sektörü ekonomideki payı giderek artan en önemli sektörlerdendir. Bölgede hizmet kalitesinin artırılması, ticaret ve turizm gibi diğer alanları da doğrudan etkiler.

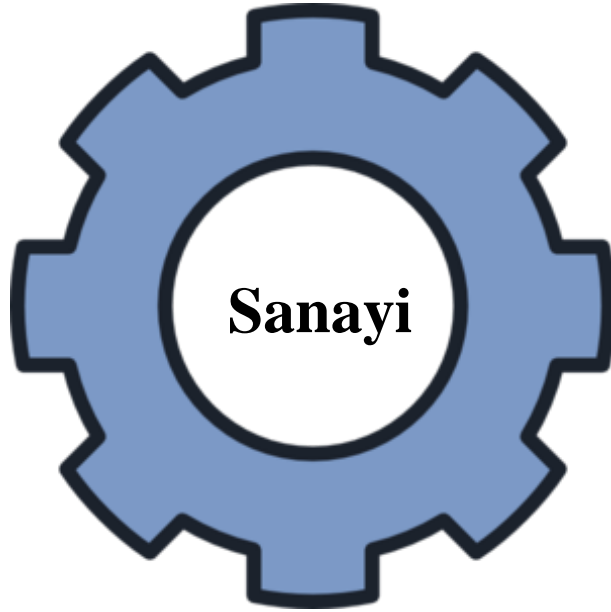
Hamzadere’de yapılan saha çalışmaları ve çalıştay sonrasında hizmetler ve ticaret sektörünün gelişmişlik düzeyinin güdük kaldığı gözlemlenmiştir.

Analizler sonucu sadece Hamzadere’nin değil Edirne’nin iç ticaretinin çok uzaklara erişemediği ve genellikle çevre illerle alım satım ilişkisi içine girildiği tespit edilmiştir.

Bunun yanında hizmetler ve ticarete kent modernleşmesinin ayrı bir yeri vardır. Hamzadere’de kent merkezlerinin bu modernleşmeye katkı koyacak şekilde yeniden dizayn edilme ihtiyacı mevcuttur. Esnaf ancak bu şekilde verimini artırabilir.

Son olarak yerel ekonomi mantığının benimsenmesi, harcamaların yerelde yapılması bölge ekonomisi için oldukça önemlidir.

Hamzadere’de kalkınmaya katkı sağlaması beklenen hizmetler ticaret sektörleri bütün bu önemli noktalar çerçevesinde incelenmiştir.

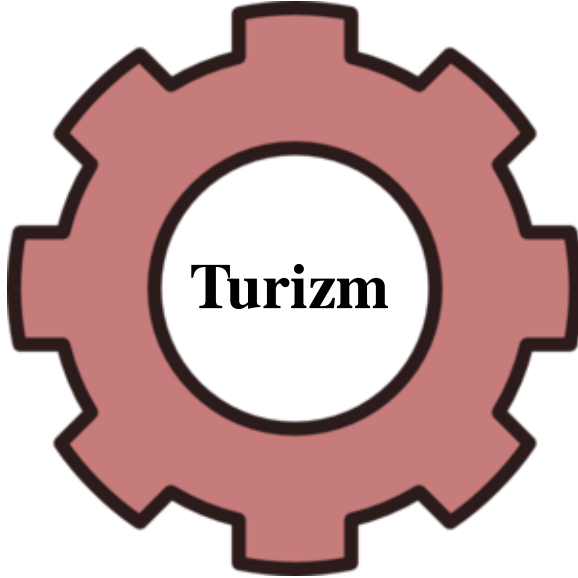

Sanayi Hamzadere'nin en tarım ile birlikte en çok geliştirebileceği ikinci sektördür. Bunun yöntemi tarımdan elde ettiği ürünleri yenilikçi ve yaratıcı yöntemler ile dış dünyaya pazarlamaktan geçmektedir.

Sanayi kısmının başında sektöre genel bir bakış atılarak Hamzadere'de sanayinin mevcut durumu gösterilmiştir. Çalıştay ve birebir görüşmelerden Hamzadere halkının nasıl bir sanayi olmalı sorularına yanıtlar aramıştır.

Daha da önemlisi Hamzadere'lilere tarıma dayalı sanayilerini geliştirmeleri ve bu endüstriyel ürünleri pazarlamalarında mutlaka göz önüne almaları gerektiğini düşündüğümüz beş iş modeli sunulmuştur.

Sanayinin bu beş iş modeli çerçevesinde ele alınması Hamzadere için son derece önemlidir.

Hamzadere’de turizmin gelişme eksenleri dünyadaki ve Türkiye’deki gelişmelerden ayrı değerlendirilemez. Bu nedenle Hamzadere’de turizm ekseninde kalkınmayı incelerken günümüzde turizm sektöründe hizmet sunanlar ve hizmet talep edenlerin tespiti bu nedenle çalışmamızda önemli yer tutmaktadır.

Hamzadere’de tarih ve deniz turizminin öne çıkması gerektiği düşüncesi hem çalışmaya katılanlardan hem de kendi oluşturduğumuz analizlerden yola çıkarak doğru bir düşünce olarak görülmelidir.

Ne yazık ki Hamzadere turizm sektöründe de bazı zorluklarla karşı karşıyadır. Bunların en başında sürdürülebilirlik problemi gelmektedir. Hamzadere’de turizmin sürdürülebilirliğini garanti altına almak adına Trakya Bölge Planı’nda da bahsi geçen Güney Trakya Turizm Koridoru planlarından faydalanılması gerekmektedir.

Son olarak Hamzadere’yi oluşturan ilçelerin dünyadaki diğer benzer bölgelerle kıyaslanması turizm bölümünün son kısımlarını oluşturmakla birlikte Hamzadere turizmini geliştirmek için yüzünü nerelere dönmelidir sorularına da cevap teşkil etmektedir.

II. CİLT

Bir şehrin, ilçenin veya bölgenin nitelikli insan kaynağı çekmesinde en büyük etkenlerden biri o şehrin kentsel yaşam kalitesinin güçlü olmasıdır.

Hamzadere’de kentsel yaşama dair en büyük sorunu bölgenin hala doğalgaza geçmemiş olmasından kaynaklanan hava kirliliği oluşturmaktadır. Bu konuda adım atılması kentsel yaşamı güzelleştirmenin en öncelikli adımı olarak görülebilir.

Bunun yanında kent merkezini güçlendirme, trafikten arındırma, yaya yollarını, bisiklet yollarını ve caddeleri genişletme yöntemleri ile kent merkezlerinin canlandırılması bir başka gerekli eylem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Trafik sorununa çözüm getirilmesi için Hamzadere’deki toplu taşımanın geliştirilmesi, engelli taşımacılığı; kent hayatının güzelleşmesi için park bahçe ve oyun alanlarının artırılması gibi çözümler kentsel yaşam kalitesi kapsamında geniş boyutları ile ele alınmaktadır.

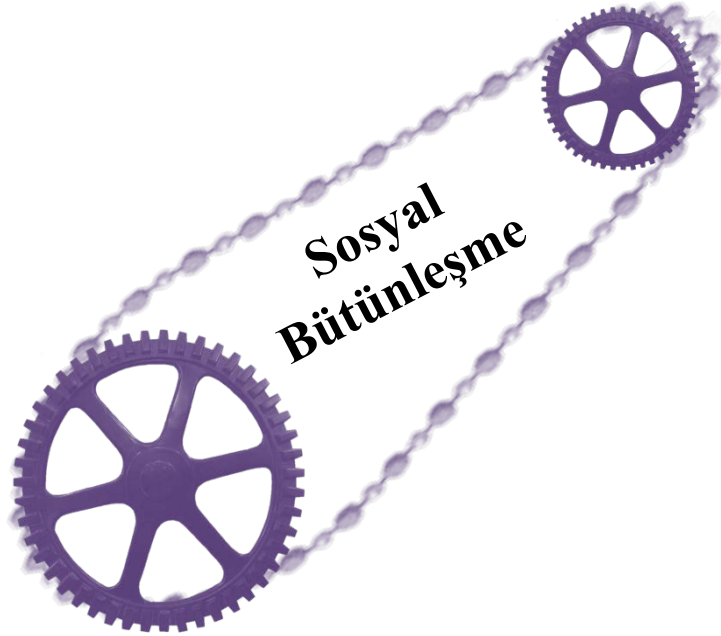

Dünya’da ekonomik gelişmeler takip edildiğinde teknolojik gelişmelerin, yaratıcının ve girişimci yenilikçi fikirlerin çok fazla yer kapladığı bir ekonomik düzen gözlemlenebilir.

Artık fikirsel üretkenlik reel üretkenlikle yarışır hale gelmiş ve hatta önüne geçmiştir. Denebilir ki girişimcilik büyümenin olmazsa olmazlarındandır.

Hamzadere’de değerli iş modeller bulunmaktadır. Bu modellerin çoğaltılarak geliştirilmesi gerekmektedir. Bölgenin konumu itibariyle özellikle ticarete geliştirilebilecek daha girişimci yöntemler açısından büyük potansiyeli bulunmaktadır. Bu potansiyelin farkında olunup üzerine gidilmesi gerekmektedir.

Girişimcilik ve yenilikçilik bölümümüzde özellikle çok önemli olduğunu düşündüğümüz bilgi ekonomisi ile birlikte yukarıdaki diğer faktörler ve Hamzadere’nin bu konudaki durumu hakkında bilgiler verdik.

II. CİLT

Hamzadere içinde konumu itibariyle birçok farklı kültürü bir arada bulunduran bir bölgedir. O bölgenin yerlileri ile birlikte yurt içinden göç edenler, farklı etnik kökenden bireyler, gençler yaşlılar, kadınlar, erkekler, engelliler Hamzadere'nin sosyal desenini oluşturmaktadır.

Özellikle dezavantajlı grupların toplumla kaynaşması sosyal sermayenin gelişmesi için çok önemlidir.

Sosyal bütünleşme ekseninde mevcut sosyal ve ekonomik yaşamın bu grupları içermeye yetersiz olduğu kanısına varılmış Hamzadere'deki değişik grupların sosyal ve ekonomik hayata nasıl katkı koyabileceği üzerine kafa yorulmuştur.

Her farklı grubun kendi kültürel özelliklerini ön plana çıkarabileceği ve farklılıklardan zenginlikler yaratılabileceği bir gerçektir. Yatay eksenlerin sonuncusunu oluşturan sosyal bütünleşme bölümünde bu konunun önemi ve yapılabilecekler hakkında bilgiler içermektedir.

2. ciltteki değerlendirmeler doğrultusunda Keşan'ın geçmişte kavşak noktasında olmasının olumlu etkilerinin olduğunu görüyoruz. Ancak bu kavşak olma özelliği son yıllarda giderek kaybolmuş durumdadır. Bu da bölgenin ülke genelindeki öneminin giderek azalmasına bölgenin ülke geneline kıyasla küçülmesine neden olmaktadır.

Hamzadere bölgesinde mevcut durum ve temel eğilimler göz önüne alındığında, bölgenin nüfus ve ekonomi alanlarında ülke genelindeki paylarının giderek azaldığı, bölge içerisinde gelişmişlik farklılıklarının olduğu görülüyor.

Yapılan değerlendirmeler doğrultusunda Hamzadere'de tarım-ticaret çarkını döndürmek için gerekli **tarım politikasının temel hedefleri**

- katma değer artırılması,
- tarımsal altyapı imkanlarının geliştirilmesi,
- işbirliğinin yaygınlaştırılması,
- satış ve pazarlama imkanlarının geliştirilmesi;

ticaret-sanayi çarkını döndürmek için gerekli **hizmetler ve ticaret politikasının temel hedefleri**

- ortaklık faaliyetlerinin artırılması,
- işbirliği kültürünün yaygınlaştırılması,
- ticari kapasitenin geliştirilmesi;

sanayi-ticaret çarkını döndürmek için gerekli **sanayi politikasının temel hedefleri**

- bilimsel ve teknolojik imkanların değerlendirilmesi
- sanayi altyapısının geliştirilmesi
- ihracat potansiyelinin değerlendirilmesi;

turizm çarkını döndürmek için gerekli **turizm politikasının temel hedefleri**

- Güney Trakya Turizm Koridoru'nun değerlendirilmesi,
- Egnatya Yolu'nun canlandırılması,
- sakin şehir potansiyeli bulunan yerleşimlerin değerlendirilmesi;

girişimcilik ve yenilikçilik çarkını döndürmek için gerekli **girişimcilik ve yenilikçilik politikasının temel hedefleri**

- İşbirliği ortamının geliştirilmesi,
- İş geliştirme faaliyetlerinin yaygınlaştırılması;

kentsel yaşam kalitesi çarkını döndürmek için gerekli **kentsel yaşam kalitesi politikasının temel hedefleri**

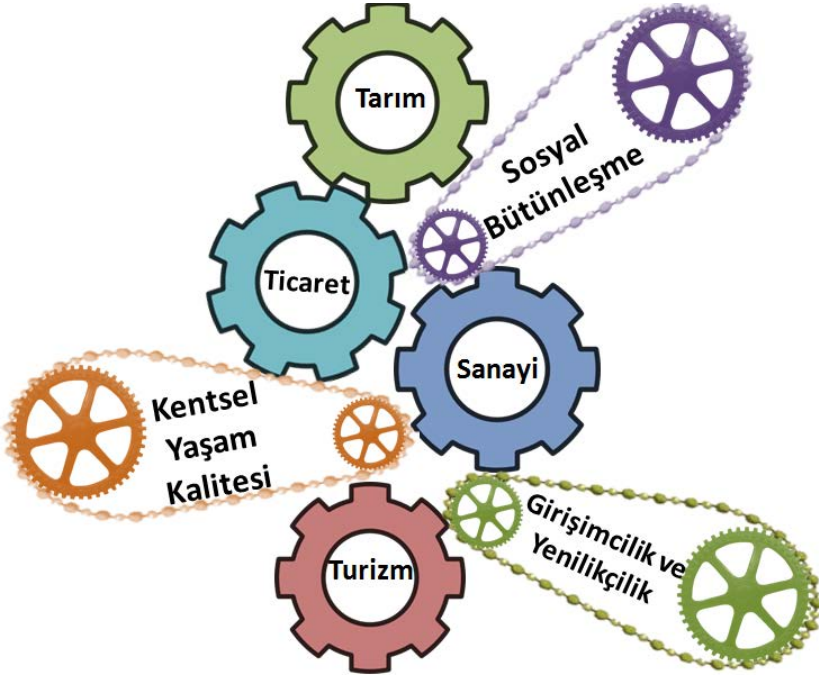
- kentlerde insan ve çevre dostu altyapı dönüşümünün sağlanması,
- enerji tasarrufunun sağlanması

sosyal bütünleşme çarkını döndürmek için gerekli **sosyal bütünleşme politikasının temel hedefleri**

- yaşlı ve engelli bireylerin toplumsal yaşama uyum sağlamanın kolaylaştırılması,
- Roman vatandaşların ekonomik ve sosyal hayata entegrasyonu,
- kadınların ekonomik faaliyetlere katılımının özendirilmesi

şeklinde belirlemektedir. Yol haritasını ve 3. ciltte yer alan eylem önerileri ise yukarıda belirtilen temel hedefler göz önüne alınarak ortaya koyulmuştur.

III. CİLT

3. ciltte yer alan eylem önerileri geliştirilirken yol haritasının uygulanma sürecini kolaylaştıracak ve koordine edecek, yönetim esaslı bir mekanizma tesis edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla bölgedeki karar verici kurum ve kuruluşlardan temsilciler ile kanaat önderlerinden oluşması öngörülen Hamzadere Kalkınma Platformu'nun Kurulması projesine öncelik verilmiştir. Platform, özellikle Hamzadere'deki kamu-özel sektör-sivil toplum işbirliği arttıracak **yönetişim projelerinde** koordinasyonu sağlayacak; diğer projelerde de kolaylaştırıcı olarak rol alacaktır. Yol haritasında ayrıca önümüzdeki 10 yıllık süreçte Hamzadere'nin çehresini değiştirecek büyük ölçekli ve birden çok bileşenden oluşan **dönüşüm projeleri**; tarım, hizmetler ve ticaret, sanayi ve turizm konularına ilişkin **sektör projeleri** ile girişimcilik ve yenilikçilik, kentsel yaşam kalitesi ve sosyal bütünleşme konularına ilişkin **yatay eksenlere ilişkin projeler** de yer almaktadır. Yol haritasının uygulanma aşamasında hangi projelerin öncelikli olacağı Hamzadere Kalkınma Platformu tarafından belirlenecek olup, projelerin gerekçeleri, nasıl uygulanabileceği ve olası etkileri gibi bilgiler 3. ciltte sunulmaktadır. Ayrıca tüm projeler için koordinasyonu sağlayacak kurumlar ile projenin ilgilileri ayrı ayrı belirtilmektedir.

Yol Haritası'nda ortaya koyulan eylem önerileri gelecek sayfalarda bölümlerine göre özetlenmektedir.

Yönetişim Projeleri

1. Hamzadere Kalkınma Platformu'nun Kurulması
2. Kamu Özel İşbirliğinin Hayata Geçirilmesi
3. Kent Turizm Konseyi – Hamzadere Alt Çalışma Grubu Oluşturulması
4. Hamzadere Proje Geliştirme Çalışma Grubunun Oluşturulması

III. CİLT

Hamzadere Bölgesi Kalkınma Gündemi Strateji ve Yol Haritası Raporunun 3. cildinde önerilen projelerin en başında yönetim projeleri gelmektedir.

Yönetişim projeleri öncelikli olarak bölge için oluşturulan ve gelecekte oluşturulacak olan eylemlerin koordinasyonu sağlama, kurumlar arası iletişim oluşturma, birlikte hareket etme ve iş geliştirme yeteneklerinin kazanılması adına önerilmiştir.

Bu projelerden başlıca önemli olanı Hamzadere Kalkınma Platformu'nun oluşturulmasıdır. Bu platformun ödevleri Hamzadere'nin kalkınmasında büyük önem taşımaktadır. Geri kalan 3 proje yine yönetim konusunda sorumlulukları içermekte ve Hamzadere'ye dair görece daha genel çözüm önerileri sunmaktadır.

Dönüşüm Projeleri

1. Hamzadere Gıda Vadisi'nin Oluşturulması
2. Hamzadere'de Bilgi Temelli Ekonomiye Geçişin Sağlanması
3. Keşan Sanayi Odağı'nın Oluşturulması
4. Hamzadere'nin Markalaştırılması
5. Güney Trakya Turizm Koridorunun Hayata Geçirilmesi
6. Egnatya Yolu'nun Yeniden Hayata Geçirilmesi
7. Sakin Şehir Enez
8. Kadınların Ekonomik Hayata Entegrasyonu
9. Yaşanabilir Kent Merkezleri
10. Roman Vatandaşlar için Sosyal ve Ekonomik Entegrasyon

III. CİLT

Dönüşüm Projeleri Yol Haritasından oluşan üçüncü cildin en önemli projeleridir. Bu projeler acil eylem planları olarak görülmeli ve bir an önce hayata geçirilmeleri için çalışmalar başlatılmalıdır.

Dönüşüm projeleri ilk ciltte Hamzadere'nin mevcut durumu incelendikten sonra bölge için en gerekli görülen on projeden oluşmaktadır. Bu projeler tarım, sanayi, turizm, sosyal bütünleşme gibi alanlardaki sorunların hepsinden en acil olanların tespit edilmesi ile ortaya çıkmıştır.

Hamzadere Platformu'nun en önemli görevlerinden biri mutlaka dönüşüm projelerinin koordinasyonunun ve yürütmesinin sorumluluğunu almalarıdır

Sektör Projeleri

1. Yüksek Katma Değerli Tarımsal Ürün Deseninin Oluşturulması
2. Konserve ve Dondurulmuş Su Ürünleri Üretiminin Geliştirilmesi
3. Süt Toplama ve İşleme Tesislerinin Kurulması
4. İpsala Pirincinde Sözleşmeli Çiftçilik Modeline Geçilmesi
5. Hamzadere Organize Hayvancılık Bölgelerinin Kurulması
6. Bölge Dışı Tarım Fuarlarının Düzenlenmesi
7. Balkan Ülkelerine Yönelik Detaylı Pazar Araştırmaları Yapılması
8. Hamzadere Tarım Kooperatifinin Kurulması

III. CİLT

Sektör projeleri, cilt iki içerisinde ayrıntılı olarak incelenen sektörlerin bir çıktısı olarak ortaya çıkmıştır. Bu projeler Hamzadere'nin kalkınmasında birincil rol oynayan tarım ve sanayi sektörüne yoğunlaşarak bu alanda geliştirilebilecek iş modellerinin bir listesini çıkarmak amacı gütmektedir.

Yatay Eksenlere İlişkin Projeler

1. Hamzadere Yerel İşbirliği Ağının Oluşturulması
2. Hizmet Sektörünün Kapasitesinin Geliştirilmesi
3. Ortak Elektronik Ticaret Ağının Kurulması
4. Hamzadere Proje Havuzunun Oluşturulması
5. Emeklilerin Sosyal Hayata Katılması Çalışmaları
6. Yaşlı ve Engelli Bakım, Araştırma ve Uygulama Merkezi
7. Engelli ve Yaşlı Vatandaşların Ulaşım İmkanlarının Geliştirilmesi
8. Yeşil İş Yerleri ve Fabrikalar
9. Enerji Verimli Binalar

Cilt 3'ün son proje grubunu oluşturan yatay eksenlere ilişkin projeler ise isminden de anlaşılacağı gibi Hamzadere'nin yatay kalkınma eksenlerini oluşturan girişimcilik, yenilikçilik, kentsel yaşam kalitesi ve sosyal bütünleşme konularının analizi sonucunda çözüm olarak önerilen projelerden oluşmaktadır.

Bu projeler ekonomik hayattan ziyade Hamzadere'de sosyal yaşamın güzelleşmesini önceler ve bu yönde çözümler sunar.

Hamzadere, üst ölçekli strateji ve planlarda farklı sektörel gelişimlerin bir arada sağlanacağı bir bölge olarak ele alınıyor.

Çalışma kapsamında üst ölçekli strateji belgesi ve planlarda bölge için öngörülen gelişim senaryoları dikkate alınmıştır.

Hamzadere bölgesine dair mekansal kararların alındığı 3 adet üst ölçekli planlama/strateji belgesi bulunmaktadır. Bunlar; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi, TR21 Bölgesi Bölge Planı ve Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'dır.

Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi, ülke genelinde bölgesel kalkınmayla ilgili temel stratejileri belirleyen bir çerçeve belgesidir. Söz konusu stratejideki 6 mekansal amaç bulunmaktadır. Söz konusu amaçlar;

MA-1 Metropolitan Merkezlerin ve Etki Alanlarının Küresel Rekabet Gücünün Artırılması

MA-2 Büyüme Odaklarının Dışa Açıklığını Güçlendirilmesi ve Rekabet Gücünün Artırılması

MA-3 Bölgesel Çekim Merkezleriyle Düşük Gelirli Yörelerde Kalkınmanın Tetiklenmesi

MA-4 Yapısal Dönüşüm İllerinde Ekonomik Faaliyetlerin Çeşitlendirilmesi ve Ekonominin Canlandırılması

MA-5 Öncelikli Gelişme İllerinin Ülke Geneline Yakınsanması

MA-6 Kırsal Alanlarda Kalkınmanın Hızlandırılması

Hamzadere Bölgesi için kalkınma gündemi, stratejik plan ve yol haritası hazırlanırken bu sınıflandırmanın Hamzadere'deki yansımaları göz önüne alınmış ve bölge içi farklılıkları da değerlendiren bir sınıflama yapılmıştır.

2014-2023 yıllarını kapsayan TR21 (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli) Bölge Planı'nda Keşan, bölgesel gelişme odağı olarak belirlenmiş ve il merkezleri dışında Trakya'nın öne çıkan ilçeleri arasında yer almıştır. Keşan'ın bu fonksiyonu İstanbul-İpsala gelişim koridorunda yer alması açısından Marmara Bölgesi için de büyük önem arz etmektedir. Planda ayrıca karakteristik alt bölgeler belirlenmiştir. Buna göre **Keşan ve Enez barındırdığı zengin ekolojik kaynakları ile koruma kullanma dengesi içerisinde eko-agro turizm bölgesi** olan Ganos-Saros Hattı'nda; **İpsala ise ağırlıklı olarak tarımsal üretimle öne çıkmış olup, bu fonksiyonun geliştirilerek devam ettirilmesi sağlanacak** Meriç Hattı'nda yer almaktadır. **Keşan** ilçesi sahip olduğu yapısal özellikleri nedeniyle ayrıca **ağırlıklı olarak kırsal yerleşimlerden oluşan ve ekonomik faaliyet olarak tarımın sürükleyici olduğu bir yapıda** olan İç Bölge'de de yer almaktadır.

Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı'nda **Keşan'ın, çevresindeki kırsal ve turizm merkezlerine hizmet sağlayan merkez** olarak geliştirilmesi öngörülmektedir. İlçe ayrıca **agro-eko turizm ile doğa ve spor turizminin** geliştirileceği alanlar arasında yer almaktadır. Plan'da **İpsala kırsal bir merkez; Enez ise yat ve doğa-spor turizmi ile arkeolojik turizmin geliştirileceği bir turizm merkezi** olarak ele alınmaktadır.

Hamzadere Kalkınma Gündemi Raporu çalışmasıyla amaçlanan daha önce yapılmış çalışmaların tamamlayıcı ve detaylandırıcısı olmaktadır. Bunu yaparken iktisadi bir açıyla uluslararası ve ulusal kıyaslamalar ile katılımcılık ilkesi doğrultusunda değerlendirmeler yapılmıştır.